

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Jihlava

Inspekční zpráva

Základní škola Žďár nad Sázavou, Komenského 6

Komenského 6/825, 591 01 Žďár nad Sázavou

Identifikátor školy: 600 130 321

Zřizovatel: Město Žďár nad Sázavou, Náměstí Republiky 75, 591 01 Žďár nad Sázavou 1

Školský úřad Žďár nad Sázavou, Dolní 1, 591 01 Žďár nad Sázavou

Termín konání orientační inspekce: 22. - 28. březen 2000

Čj.	115 85/2000-11048
Signatura	ok5ct106

ZÁKLADNÍ ZJIŠTĚNÍ

Základní škola má 31 tříd, navštěvuje ji 678 žáků, jejich výchovu a vzdělávání zabezpečuje 47 pedagogických pracovníků. Výuka probíhá podle učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola čj. 16847/96-2. Škola je zařazena do seznamu škol s rozšířenou výukou jazyků - ve třech třídách prvního stupně a šesti třídách druhého stupně je realizováno rozšířené vyučování jazyků podle modelového učebního plánu čj. 16 333/96-22-21. Pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení jsou zřízeny dvě vyrovnávací třídy na prvním stupni a jedna specializovaná třída na druhém stupni. (Ve specializované třídě je zapsáno 13 žáků.)

Vyučuje se ve dvou budovách. Pro výuku jsou vytvořeny velmi dobré materiální podmínky. V hlavní budově je kromě kmenových učeben i 17 odborných pracoven, tělocvična, místnosti pro školní družinu, knihovna, jídelna. Ve druhé budově jsou umístěny čtyři třídy, dvě oddělení školní družiny a třída přípravného ročníku pro děti z romských rodin.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Jazyky - český jazyk, anglický jazyk, německý jazyk, ruský jazyk

V jazykové oblasti probíhala výuka podle schválených učebních dokumentů. Časová dotace předmětů odpovídala učebním plánům. Kontinuita výuky anglického jazyka byla u jedné skupiny v počátečním stádiu narušena spojením dvou jazykových skupin různých ročníků (nynější žáci VIII.C a IX.A), v současné době je výuka v souladu s osnovami. Povinná výuka cizích jazyků je doplněna nepovinnou výukou ruského a německého jazyka. Nadstandardní nabídka v oblasti mateřského jazyka je realizována zřízením nepovinného předmětu cvičení z českého jazyka a dyslektických kroužků. Vyučující byli informováni o žácích se specifickými poruchami učení a chování, v některých případech přistupovali k těmto žákům individuálně.

Ve třídách s rozšířenou výukou jazyků vyučují pedagogové splňující podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, ve zbývajících třídách byla výuka pedagogy s odbornou a pedagogickou způsobilostí zajištěna ze dvou třetin. Především učitelé cizích jazyků si v minulých letech doplňovali vzdělání. Tato skutečnost pozitivně ovlivnila kvalitu výuky. Podnětné prostředí v odborných učebnách jazyků navozuje pracovní atmosféru. Vybavení školy učebními pomůckami a učebnicemi bylo v jazykové oblasti na velmi dobré úrovni. Pouze učebnice ruského jazyka jsou zastaralé a přinášejí zkrácené informace. Žákům je několikrát týdně přístupná žákovská knihovna. Je využívána také jako učebna literární výchovy. Žákům slouží i jako zdroj vyhledávání informací pro výuku. Nepříznivý vliv na průběh a kvalitu výuku mají sociodemografické podmínky ve specializované třídě. Potvrzuje je pozorování při hospitacích i častá sdělení rodičům v žákovských knížkách.

Při výuce jazyků převažovalo využití rozmanitých vyučovacích metod, které vedly žáky k aktivitě a k vytváření pocitu větší zodpovědnosti za odvedení samostatné práce. Prvky aktivního vyučování byly sledovány především u vyučujících, kteří v poslední době jazyk studovali nebo se metodikou výuky jazyků zabývali. V pětině hospitovaných hodin byly zařazeny formy tradičního vyučování doplněné magnetofonovými nahrávkami. Ve slohovém vyučování a v hodině literatury ve specializované třídě byl vytvořen prostor pro vyjádření vlastních názorů a pocitů. Tempo výuky bylo v některých hodinách příliš rychlé, jen výjimečně byly zařazeny relaxační chvíle a změny pracovního rytmu.

Vstupní a průběžná motivace byla sledována především na prvním stupni. Sebehodnocení a vzájemné hodnocení žáků, které by zároveň podpořilo jejich sebedůvěru, bylo zařazováno

ojediněle. U části žáků se specifickými poruchami učení a chování je využíváno slovního hodnocení. Výbornou motivací, především pro žáky ze tříd s rozšířenou výukou jazyků, je účast v okresních soutěžích v konverzaci v cizím jazyce. V loňském i letošním roce se řada z nich umístila na předních místech.

Ve většině hospitovaných hodin převládala pracovní a přátelská atmosféra. Přílišný odstup vyučující anglického jazyka od žáků na prvním stupni a drilové formy výuky omezily spontánní projev žáků důležitý pro rozvoj komunikativních dovedností. Učitelé svým verbálním projevem v cizím jazyce prokazovali velmi dobrou odbornou úroveň.

Plánování a příprava výuky, personální a materiální podmínky, organizace, formy a metody výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace jsou hodnoceny jako velmi dobré, psychohygienické podmínky jako dobré.

Celkově je kvalita vzdělávání v jazykové oblasti hodnocena jako velmi dobrá.

Přírodovědné předměty - matematika, fyzika, chemie, přírodopis, informatika

Časová dotace v matematice a přírodovědných předmětech odpovídala schváleným učebním plánům. Při plánování učiva nedochází k duplicitě, mezi jednotlivými ročníky je zajištěna kontinuita.

Stanovené vyučovací cíle byly ve všech shlédnutých hodinách splněny. Výuka je, mimo části hodin přírodopisu a informatiky, zajištěna učiteli splňujícími podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

Materiální zabezpečení výuky je na velmi dobré úrovni. Vybavení kabinetů pomůckami, didaktickou technikou a výuka ve třech funkčně zařízených odborných učebnách a učebně informatiky umožňuje kvalitní výuku.

Psychohygienické zásady byly při výuce většinou dodržovány, v některých hodinách na druhém stupni při jednotvárném průběhu hodin chyběly relaxační činnosti.

Struktura vyučovacích hodin odpovídala ve většině věku žáků i stanoveným vyučovacím cílům. Učitelé se snažili vést žáky k samostatnosti a aktivnímu plnění zadaných úkolů, v informatice pracovali žáci individuálně. Uplatnění speciálních pedagogických přístupů pro žáky s vývojovými poruchami učení bylo patrné jen ve vyrovnávacích a specializované třídě. Ve většině hodin matematiky na druhém stupni převládal tradiční způsob výuky, převažovaly frontální činnosti, byly rozvíjeny především techniky pamětního osvojení učiva. Ve všech hodinách fyziky, chemie a přírodopisu byly při výkladu nového učiva prováděny demonstrační a žákovské pokusy, velmi často byla využívána didaktická technika. Výuka byla vedena věcně a odborně správně. V průběhu inspekce byly prohlédnuty sešity, čtvrtletní práce z matematiky a laboratorní práce z chemie a fyziky. Jejich úroveň odpovídá běžnému stavu.

Ve většině hospitovaných hodin bylo v jejich úvodní části učivo vhodně motivováno, průběžná motivace se objevovala ojediněle. Žáci byli během hodin hodnoceni především pozitivně, v několika případech bylo zaznamenáno sebehodnocení.

Vyučování probíhalo v klidné pracovní atmosféře založené na respektování dohodnutých pravidel a vzájemné toleranci. Při vyučování byli žáci ukáznění, chovali se slušně, o učivo projevovali zájem.

Plánování a příprava výuky, personální, materiální a psychohygienické podmínky, organizace, formy a metody výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace mají velmi dobrou úroveň.

Česká školní inspekce hodnotí kvalitu vzdělávání v přírodovědných předmětech jako velmi dobrou.

Společenskovědní předměty - občanská výchova, dějepis, zeměpis, přírodověda, vlastivěda, prvouka

Týdenní hodinové dotace odpovídaly ve sledovaných předmětech učebním plánům. Probírané učivo bylo v souladu s osnovami. Tematické rozvržení učiva zpracované vyučujícími respektovalo úplnost a obsahovou návaznost učiva mezi jednotlivými ročníky. V přírodovědě, vlastivědě a zeměpisu byla zatím (podle dosavadních záznamů v třídních knihách) v nízkém rozsahu zařazována témata z oblastí výchovy ke zdraví, regionálního a praktického zeměpisu.

Všichni učitelé sledovaných předmětů splňují podmínky pedagogické způsobilosti, převážná část i odborné způsobilosti. Výuka bez odborné způsobilosti, která je ze sledovaných předmětů realizována v části hodin zeměpisu, přírodovědy a prvouky, se u některých hospitovaných hodin negativně projevila v jejich organizaci a výběru metod.

Výuka probíhala převážně v kmenových třídách včetně většiny hodin dějepisu a zeměpisu, které v důsledku jejich nevhodného souběžného zařazení v rozvrhu nemohly být realizovány v odborných učebnách. Vybavení a prostředí odborných učeben je na průměrné úrovni. K dispozici je (a využíván byl) dostatek pomůcek a didaktické techniky, především učebnice, pracovní sešity, atlasy, mapy, video. Učebnice poskytované žákům některých ročníků v předmětu zeměpis jsou zastaralé, nejsou součástí ucelené řady.

Výukové cíle byly sděleny a splněny ve většině hodin. Předávané poznatky byly spojovány s praxí, nová učební látka byla uváděna do souvislostí s učební látkou předchozí hodiny, byly využívány dříve získané vědomosti žáků. Ve výuce převažovaly frontální činnosti s verbálním působením učitelů. Prostor pro samostatné aktivní učení byl vytvářen jen výjimečně. Byla využívána samostatná práce žáků, především na prvním stupni byla žákům poskytována pomoc podle individuálních dispozic. Vyučovací čas byl efektivně využíván. Výuka byla vedena věcně a odborně správně.

Ve všech vyučovacích hodinách učitelé prověřovali výchozí znalosti a dovednosti, sledovali a průběžně ověřovali výsledky učení. Povzbuzovali žáky k osvojování poznatků a diskusi, průběžně oceňovali jejich snahu a výsledky. Opomíjeny byly kooperační činnosti a sebehodnocení, zřídka byly zařazovány skupinové činnosti.

Pravidla komunikace byla dodržována, projevy nežádoucího chování se vyskytovaly ojediněle. Zvláště na prvním stupni žáci aktivně a ochotně plnili pokyny učitelů a zapojovali se do výuky. Vzájemné vztahy učitelů a žáků byly převážně pozitivní a partnerské.

Personální podmínky výuky jsou hodnoceny jako vynikající. Plánování, příprava výuky, materiální a psychohygienické podmínky, organizace, formy a metody výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Celkově je kvalita vzdělávání v oblasti společenskovědních předmětů hodnocena jako velmi dobrá, v zeměpisu s pozitivní a negativní v rovnováze.

Hodnocení kvality vzdělávání

Celkově je kvalita vzdělávání hodnocena jako velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Předložená koncepce školy je zpracována na končící pětileté období. Obsahuje všeobecné

úkoly zaměřené na zkvalitnění výchovného a vzdělávacího procesu, vzdělávání pracovníků, kontrolu a zlepšování technického stavu budovy. Plán práce na školní rok 1999/2000 navazuje na stanovenou koncepci v hlavních úkolech schválených pedagogickou radou. Uvedené dokumenty vycházejí z reprodukce základní výchovy a vzdělávání se zaměřením na rozšířenou výuku jazyků. V žádném nejsou uvedeny prostředky, kterými chce škola vytčené cíle dosáhnout ani způsob kontroly. Další doplňující dokumenty plánu - měsíční rozpis úkolů ředitele školy, pracovní náplně pracovníků, pracovní a klasifikační řád byly zpracovány s využitím podnětů metodických zařízení školy i jednotlivých učitelů. Je zpracován organizační řád školy, který určuje odpovědnost pracovníků školy za jednotlivé oblasti výchovně vzdělávací činnosti a provozu školy. Pracovníci mají jasně vymezené kompetence a delegovány příslušné pravomoci.

Důsledně je využíváno operativního plánování. Každý měsíc jsou svolávána jednání poradního sboru a konají se setkání se zástupci žakovské samosprávy. Na poradách vedení jsou sestavovány a vyhodnocovány měsíční a týdenní plány, které obsahují konkrétní úkoly s určenou odpovědností. Důraz je kladen na organizování výchovně a vzdělávací činnosti a aktivity školy.

Výuka probíhá podle schválených učebních plánů rozpracovaných na celé období povinné školní docházky. Nabídka volitelných a nepovinných předmětů je dostatečně široká. Pro jednotlivé předměty jsou vyučujícími zpracovány tematické plány učiva, pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení individuální plány.

Dokumentace školy upravující organizaci výchovně vzdělávací činnosti školy je řádně vedena. Organizace vyučování odpovídá obecně závazným právním předpisům.

V činnosti školy jsou jako poradní orgány využívány předmětové komise, metodické sdružení, pedagogická rada, porada vedení, poradní sbor (složený z členů vedení, výchovných poradců, zástupců pedagogického sboru a odborové organizace). Zápisy z jednání předmětových komisí byly při inspekci předloženy. Mají dobrou vypovídací hodnotu, činnost komisí má pozitivní vliv na plánování a koordinaci výuky v jednotlivých předmětech.

Způsob předávání informací žákům i pracovníkům školy je účinný. S nejdůležitějšími informacemi jsou seznámeni bezprostředně, jsou využívány nástěnky a školní rozhlas. Rodiče jsou o prospěchu a chování svých dětí informováni pomocí žakovských knížek, škola vydává dvakrát za rok Zpravodaj pro rodiče. Při škole je ustanoveno SRPDŠ, spolupráce školy a rodičů je na dobré úrovni. O činnosti školy je veřejnost informována také prostřednictvím regionálních novin.

Rozhodnutí ředitelky školy jsou jednoznačná, konkrétní a adresná. Výroční zpráva obsahuje údaje stanovené zákonem, poskytuje informace k sebehodnocení školy.

Vedení školy se snaží vytvářet dobré podmínky pro uplatňování iniciativy a tvořivosti svých pracovníků. Je vytvořen systém morální a hmotné stimulace. Pracovníci školy jsou seznámeni s kritérii hodnocení pro stanovení osobních příplatků a mimořádných odměn. Kritéria jsou v praxi uplatňována.

V rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků je vedením školy preferováno zvyšování a doplňování odborné a pedagogické způsobilosti. Podle zájmu pedagogů je využíváno nabídek vzdělávacích akcí pořádaných vzdělávacími institucemi. Škola zabezpečuje odběr odborných časopisů a nákup literatury do žakovské a učitelské knihovny.

Škola má vytvořen systém vnitřní kontroly vůči celé organizační struktuře jak v oblasti vzdělávání, tak i provozu a hospodaření. Plán hospitací a kontrol je zpracován, zahrnuje i evaluační aktivity. Kontrolní akce jsou také součástí ročního a měsíčních plánů.

Průběžná kontrola je prováděna na základě každodenního kontaktu vedení školy s pracovníky,

hospitacemi, sledováním výsledků aktivit, soutěží a vyhodnocením plánů. Hospitace jsou uskutečňovány podle stanoveného plánu především zástupci ředitele. Z hospitací jsou pořizovány záznamy, výsledky jsou s vyučujícími projednávány. Analýzy výsledků kontrol a jejich projednání na pedagogických radách a schůzích metodických zařízení nebyly dokladovány.

Systém sebehodnocení práce školy je uskutečňován rozbořením výsledků zpětnovazebních evaluačních nástrojů (vlastních testů, prověrek čtenářských dovedností, čtvrtletních písemných prací). Sledována a hodnocena je i příprava a výsledky žáků v soutěžích a olympiádách. Směrem k celostátním výstupům není systém dostatečně rozvinut, v současné době se připravuje realizace prověrek SCIO.

Hodnocení kvality řízení

Kvalita a účinnost plánování, organizování, vedení a motivování pracovníků jsou hodnoceny jako velmi dobré. Systém, rozsah a účinnost kontrolních mechanismů jako dobré.

Na základě analýzy sledovaných jevů je kvalita řízení celkově hodnocena jako velmi dobrá.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Školní družina má čtyři oddělení, která slouží žákům prvního stupně. Pro činnost družiny jsou k dispozici vlastní místnosti. Dvě oddělení jsou umístěna v budově školy, další dvě v druhé budově školy. Vybavení družiny nábytkem, pomůckami a materiálem je průměrné. Vychovatelky s jednou výjimkou splňují požadavky odborné a pedagogické způsobilosti.

Roční plán práce družiny je rozpracován do měsíčních plánů. Důraz je kladen na zájmové a odpočinkové činnosti. Školní družina vede povinnou dokumentaci v předepsaném rozsahu.

Česká školní inspekce hodnotí celkovou úroveň školní družiny jako velmi dobrou.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- povinná dokumentace školy dle § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb. o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- podkladová inspekční dokumentace,
- dotazníky pro rodiče,
- Koncepce školy na období 1996 - 2000,
- Plán práce na školní rok 1999/2000,
- Organizace školního roku 1999/2000,
- Plán hospitací na školní rok 1999/2000,
- tematické časové plány učiva jednotlivých předmětů učebního plánu,
- inspekční hospitační záznamy.

ZÁVĚR

Podmínky vzdělávání

Škola má pro svou činnost velmi dobré personální a materiální podmínky. Odborná a pedagogická způsobilost vyučujících je ve sledovaných skupinách předmětů využívána. I v budoucnu bude třeba vytvářet a dodržet podmínky pro zřizování tříd s rozšířenou výukou jazyků. Pro výuku má škola dostatek vhodných prostorů, odborné učebny, žákovskou knihovnu, kvalitní hygienická zařízení. Prostředí budov, tříd i pracoven je většinou podnětné a estetické, přímo ve třídách je umístěna didaktická technika, v odborných pracovnách a zvláště ve třídách prvního stupně i pomůcky a další materiály potřebné k výuce. Vybavení žákovským nábytkem, tepelné a světelné podmínky splňuje antropometrické a psychohygienické požadavky. V některých předmětech jsou žákům poskytovány zastaralé učebnice.

Průběh vzdělávání

Kvalita vzdělávání byla sledována ve třech oblastech - jazykové, přírodovědných předmětů, společenských vědních předmětů. Hodnocení vychází z rozboru 60 hospitací, jejich dílčí hodnocení se pohybovalo od vynikajících hodin po ještě vyhovující. Většina sledovaných hodin byla hodnocena jako velmi dobrá s převažujícími pozitivy. Kvalitní personální a materiální podmínky mají pozitivní vliv na úroveň a výsledky výuky cizích jazyků. Prvky učení s vyšší motivací a zapojením žáků do výuky se více objevovaly na prvním stupni. V převažující části hodin byla uplatňována frontální výuka s malým prostorem pro aktivní a samostatné učení, v nízké míře byla zařazována diferencovaná výuka a rozvíjeny kooperativní postupy.

Řízení školy

V oblasti plánování je dobře využíváno spolupráce vedení, metodických orgánů i pracovníků na tvorbě a realizaci měsíčních a týdenních plánů. Ke kladům patří personální politika, podpora zvyšování kvalifikace a využívání morálních a hmotných stimulů pro zlepšování kvality pedagogické práce. V kontrolním systému jsou výsledky vyhodnocovány jen v rámci školy, nejsou prováděny celkové analýzy kontrolních výstupů a přijímána z nich vyplývající opatření.

Při inspekci nebylo zjištěno neefektivní vynakládání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí.

Při posouzení vývoje školy od poslední inspekce v roce 1996 česká školní inspekce konstatuje zvýšení podílu kvalifikovaných pracovníků, další zkvalitnění materiálních podmínek výuky, pokračování dobré spolupráce s rodiči a zřizovatelem. Přetrvává doporučení vyššího využívání metod umožňujících aktivitu žáků a jejich podíl na výuce.

Po zhodnocení všech sledovaných oblastí je škola celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Doporučení inspekce k další činnosti školy:

- při vyučovacích činnostech začleňovat aktivně žáky do tvorby vyučovacího procesu, využívat diferencované postupy na základě individuálních schopností žáků,
- analyzovat výsledky kontrolní činnosti, její zaměření orientovat na využívání metod podporujících aktivní učení.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Jiří Novotný	
Členové týmu	Hana Štefánková	
	Mgr. Vladimír Janeček	

Ve Žďáru nad Sázavou dne 4. dubna 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy:

Razítko

Mgr. Vlasta Blatná

.....
Podpis ředitelky

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Dobrý	<i>Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Ještě vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy:

Město Žďár nad Sázavou

Školský úřad Žďár nad Sázavou

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednačního protokolu ČŠI
Školský úřad Žďár nad Sázavou	2000-04-21	Nemjová v. r.
Město Žďár nad Sázavou	2000-04-21	116/2000

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednačního protokolu ČŠI	Text
---	---	Připomínky nebyly podány.